

Natten er dagens mor

Pedagogisk opplegg

Hele landets teater

Utarbeidet av Anne Holtan for elever
i videregående skole

INNHold

Generell informasjon	s. 2
Kort resymé	s. 4
Medvirkende	s. 5
Oppgaver spesielt egnet for samfunnsfag og psykologi	s. 6–10
Oppgaver spesielt egnet for norskfaget	s. 11–15
Oppgaver spesielt egnet for teaterfag	s. 16–18

Del 2

Vedlegg til oppgavene	s. 1–31
-----------------------	---------

«Natten er dagens mor» av Lars Norén er et samarbeid mellom Nationaltheatret og Riksteatret.

Billettbestilling

«Natten er dagens mor» spilles på Nationaltheatret januar – februar 2015. På turné med Riksteatret fra 25. februar.

For spilleplan se www.nationaltheatret.no og www.riksteatret.no.

Bestilling Nationaltheatret:

salg@nationaltheatret.no eller ring oss på 81500811

Bestilling til turné med Riksteatret:

alessia@riksteatret.no eller ta kontakt med ditt lokale kulturhus.

GENERELL INFORMASJON

Alle familier er sitt eget lille økosystem. Alle familier har sine hemmeligheter. Med bek- svart humor, iblandet en ubarmhjertig realisme, tegner Lars Norén et sylskarpt portrett av familien. Det handler om skam, om håp og om kjærlighet.

«Natten er dagen mor» er et lærerikt, engasjerende og tankevekkende drama som kan benyttes i flere undervisningsopplegg.

I dette pedagogiske opplegget finner du oppgaver som er spesielt designet for fagene norsk, teaterproduksjon, samfunnsfag/psykologi. Oppgavene er knyttet til kompetanse- målene i de ulike fagene, men kan godt brukes på tvers av fagene, og i andre fag. Lærer kan velge å jobbe med oppgavene før eller etter at klassen har sett forestillingen. (Med unntak av oppgaven der elevene skriver en anmeldelse på bakgrunn av forestillingn.)

Vi håper materialet blir brukt, og vil gi økt utbytte av forestillingen.

Skulle det være noe dere lurer på eller trenger hjelp til, er det bare å ta kontakt.

Velkommen!

Nationaltheatret

Kari Nordberg Svendsby
Prosjektleder skole, Nationaltheatret
Kari.svendsby@nationaltheatret.no

Riksteatret

Alessia Franquillo
Skoleansvarlig, Riksteatret
alessia@riksteatret.no

KORT RESYMÉ AV «NATTEN ER DAGENS MOR»

«Natten er dagens mor» ble skrevet av Lars Norén i 1982 og hadde urpremiere på Malmö Stadsteater samme år. Stykket ble en suksess og har siden den gang fått status som en moderne klassiker.

I «Natten er dagens mor» møter vi en familie i krise. Dramaet utspiller seg i løpet av én dag og én natt på hotellet familien driver, og hvor de også bor. Det er moren Elin, faren Martin og de to sønnene David og Georg. Tiden er midten av nitten femtitallet. Hotellet holder på å gå konkurs og Martin er urolig for fremtiden. Han vil beholde hotellet for enhver pris, men vet ikke hvordan han skal klare å betale avdrag på lånet. Martin er på desperat jakt etter penger, samtidig som det avsløres at han har et alkoholproblem.

Han har vært i behandling og lovet familien å slutte, men har begynt å smugdrikke igjen. Dette setter hele familien ut av spill og rammer alle på ulikt vis. Elin er syk, men tar seg ikke tid til å oppsøke lege. Kanskje fordi hun må være der og passe på, eller fordi hun ikke lenger har energi til å ta vare på seg selv. Brødrene krangler og sjikanerer hverandre. Det hersker en desperat og tildels dyster stemning i familien. Alle surrer rundt

i sitt eget kaos, men selv om kommunikasjonen er preget av krangel og kjefting, aner man en lengsel etter den kjærligheten de har for hverandre.

Stykkets omdreiningspunkt er David. Han er yngst og fyller 16 år denne dagen. David er en forvirret gutt på leting etter sin egen identitet. Han drømmer om å bli pianist, men får liten støtte fra familien. Han lever i sin egen verden, og motsetter seg krav fra foreldrene og broren, som vil at han skal stå opp om morgenen og gjøre nytte for seg. Etterhvert skjønner vi at hans handlingslammelse, aggresjon og forvirring kanskje mest av alt skyldes at han har vokst opp i et utrygt hjem med rus og trusler om vold.

De er fanget inn i en hverdag av løgner og mistenksomhet. De spionerer på hverandre, og dekker over den ubehagelige sannheten i redsel for at alt skal gå i stykker.

Stykket er delvis selvbiografisk og skildrer brutalt og ærlig hvordan det er å vokse opp i en dysfunksjonell familie preget av rusmisbruk. Norén beskriver med stor presisjon hvilke psykologiske mekanismer som trer i kraft i en familie som lever med en rusavhengig, og hvordan barna rammes hardest av alle.

Norén skriver med en penn fylt av nattsvart sosialrealisme, men får oss også til å le av absurde dialoger skrevet med humoristisk distanse til de dypt tragiske situasjoner karakterene befinner seg. Dette gjør stykket utholdelig i all sin smerte.

Under finner du en lenke til en kort biografi om Lars Norén skrevet av Christopher Grøndahl for nrk.no i 2002:

<http://www.nrk.no/kultur/lars-noren---biografi-1.526465>

MEDVIRKENDE I «NATTEN ER DAGENS MOR»

Glenn André Kaada: Georg eldste sønn i familien, 26 år

«På grunn av familiens dysfunksjonalitet har Georg både blitt tildelt og tatt ansvarsrollen. Han er en tukkende storebror, men på sitt for- skrudde vis, har han kjærlighet til broren sin.»

GlennAndréKaadaomGeorg

Terje Strømdahl: Faren

«Faren er et ømhetslengtend menneske, men drømmene hans om hvordan et familieliv skulle være, er knust. Og han er delvis skyld i det selv.»

TerjeStrømdahlomfaren

Ellen Horn: Moren

«Jeg opplever at moren er en kvinne som ikke hadde tenkt at livet skulle bli akkurat sånn. Hun har slåss veldig med sin egen samvittighet, men hun prøver å gjøre så godt hun kan for å holde familien sammen.»

EllenHornommoren

Emil Johnsen: David yngste sønn i familien, 16 år

«David er en alien i denne familien. Han er en kunstnersjel. Og midt oppe i sin egen identitetskrise, forsøker han å få foreldrene til å være foreldre.» *EmilJohnsenomDavid*

OPPGAVER SPESIELT EGNET FOR SAMFUNNSFAG OG PSYKOLOGI

Før dere går i gang med oppgavene anbefaler jeg at klassen leser handlingsreferat og den korte biografien som er vedlagt i innledningen.

Oppgave 1

Forslagtilorganisering: Eleven kan jobbe med disse oppgavene i pareller eller små grupper. Lærer fordeler oppgavene til gruppene. Gruppene setter seg inn i de tema som oppgaven berører og drøfter problemstillinger rundt disse. Hver gruppe legger fremsine drøftinger og refleksjoner for resten av klassen. Disse oppgavene egner seg også som utgangspunkt for individuelle skriftlige drøftingsoppgaver.

a) David er yngste sønn i familien og fyller 16 år. I en scene er David inne på rommet sitt. Han kler seg i kvinneklær og sminker seg foran speilet. Hva kan dette være et uttrykk for? Drøft dette i forhold til spørsmål om identitetsdannelse, utvikling av selv- bilde og kjønnsroller.

b) *Les vedlegg 1.1 og 1.2.*

Georg er storebror. Han prøver å oppdra lillebroren, jobber for å bidra til familieøkonomien og er den som våger ta oppgjør med faren når han drikker. Mange barn som vokser opp i familier med voksne som har psykiske problemer og rusproblemer blir tidlig «voksne». De tar på seg mye ansvar og får ofte voksenrollen i familien. Hvilke konsekvenser kan dette få for barnets sosiale, psykologiske og emosjonelle utvikling?

c) *Les vedlegg 2.*

David er det vi i dag kanskje kjenner som en typisk "drop out". Han er hverken i arbeid eller på skole. Han er oppe om nettene og sover hele dagen. Drøft årsaker til dette og hvilke utfordringer det gir familien i Davids tilfelle med bakgrunn i hans historie og årsaker til fenomenet "drop out" generelt.

- d) David har et tøft uttrykk. Han er ofte aggressiv, svarer de voksne frekt, og lar seg ikke bestemme over. I en scene ser vi at faren hans er full. Han er sint og oppfører seg uberegnelig og aggressivt. David forandrer også atferd. Han blir en redd og liten gutt og mange vonde minner dukker opp. Drøft hvordan skremmende opplevelser i barndommen kan være traumatiserende, og hvilke konsekvenser et traume kan få for videre utvikling hvis man ikke får hjelp til å behandle det. http://sor.rvts.no/no/om_oss/vold_og_traumer/
- e) *Les vedlegg 3.*
Arv er et tema som går igjen i stykket. Moren Elin påpeker likheter mellom den yngste sønnen og faren. Samtidig er hun redd han skal bli som faren og arve hans problemer. Hun vil at han skal komme seg ut av huset og begynne på sjømannskolen. Etterhvert får vi også vite at faren har jobbet på sjøen. Er det betinget av miljøets påvirkning eller gener når vi ser at rusmisbruk går i arv? Ta utgangspunkt i Davids situasjon og drøft hvordan han kan unngå å «arve» farens problemer.

Anbefalt brukavtid: 2-4 skoletimer

Oppgave 2

Hvordan er det å leve i en familie med en rusmisbruker?

Intervjuer med rollefigurene. *David:*
Yngste sønn i familien, 16 år. *Georg:*
Eldste sønn i familien, 26 år. *Elin:* Mor
Martin: Far

Instruksjon: En elev setter seg på en stol foran klassen. Han/hun går inn i rollen som en av karakterene i stykket. Eleven svarer på spørsmål ut fra hva de tror rollefiguren ville ha svart. Eleven lever seg inn i rollen og får hjelp til dette gjennom de spørsmålene klassen stiller.

Eksempel på spørsmål:

- Spørre alle om hvorfor drikker Martin, inkludert Martin selv?
- Hvordan har barna det når foreldrene krangler og slåss, og når Martin drikker?
- Hva skal til for at Martin slutter å drikke?
- Hvorfor er David så sint?
- Hvorfor har han droppet ut av skole og jobb?
- Hva tenker Georg er best for familien?
- Er det håp om forandring?
- Når har familien det fint sammen?
- Hvilke drømmer har de for fremtiden?

Anbefalt bruk av tid: 2 skoletimer

Oppgave 3

Organisasjonen VOKSNE FOR BARN har laget et informasjonshefte for barn, som handler om barn som lever med foreldre som ruser seg. Det er et stort hefte som belyser mange sider ved det å vokse opp med rusmisbruk i familien:

- Fakta om rusmisbruk og rusmidler.
  - Hvordan barn opplever å vokse opp i familier der voksne sliter med dette problemet.
  - Hvilke følelsesmessige problemer og tanker barna strever med.
  - I den siste delen av heftet gis informasjon og tips om hva barna kan gjøre for å hjelpe seg selv, og informasjon om ulike hjelpeinstanser de kan kontakte.
- a) Del klassen i grupper som tar for seg hver sin del av heftet. Gruppene legger frem det de synes er viktig å dele med de andre i klassen fra den delen de har lest om.
 Heftet kan leses på denne linken eller også printes
 ut: http://www.vfb.no/filestore/_Voksne_for_Barns_tiltak/Barn_som_prrrende/Hefter/web_RUShefte_nov071.pdf
- b) Klassen diskuterer følgende spørsmål i plenum:
 Hvorfor føler mange barn skyld og ansvar for at foreldrene ruser seg?
 Hvorfor er rusproblemer et tabubelagt område og vanskelig å snakke om?
 Hvorfor føler mange barn skam over foreldrenes rusproblem?

Anbefalt brukavtid: 2 skoletimer

RELEVANTE KOMPETANSEMÅL FOR PROGRAMFAGENE PSYKOLOGI 1 OG 2

Fra læreplan i programfaget Psykologi 1 og 2 Mennesket og helse

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- gjøre rede for sammenheng mellom rus og psykisk helse
- gjøre rede for vanlige psykiske kriser i ulike livsfaser, og drøfte hvordan krisene kan føre til vekst og utvikling
- gjøre rede for fasene i traumatiske kriser, og gi eksempel på hvordan det kan gis støtte
- drøfte forhold som påvirker psykisk helse særlig knyttet til ungdomskultur
- gjøre rede for ulike emosjoner og behov, og hvordan disse påvirker og styrer atferd
- beskrive hvordan mennesket utvikler sitt selvbilde og sin identitet
- gjøre rede for forsvarsmekanismer og mestringsstrategier
- gjøre rede for sosialiseringprosessen i et psykologisk perspektiv
- gjøre rede for ulike roller individet kan ha i sosiale sammenhenger, og gi eksempler på rollekonflikter
- drøfte hva som påvirker og endrer holdninger
- gjøre rede for hva som kjennetegner god kommunikasjon, og demonstrere dette i praksis
- beskrive ulike former for psykiske vansker og lidelser
- forklare hvordan fysisk og psykisk helse påvirker hverandre
- drøfte utfordringer ved å være pårørende eller venner til personer med psykiske lidelser, og gi eksempler på mestringsstrategier

OPPGAVER SPESIELT EGNET FOR NORSKFAGET

Oppgave 1

Fra poesi til dramatikk

Da Norén skrev «Natten er dagens mor» og oppfølgeren «Kaos er granne med Gud» hentet han titlene fra diktet «Vän i förödelsens stad» skrevet av den svenske poeten og forfatteren Erik Johan Stagnelius (1793–1823).

Før dere gjør denne oppgaven skal elevene lese diktet i sin helhet og se youtube-klippet med den kreative tolkningen noen svenske ungdommer har laget. Klassen deles deretter i grupper på fire elever. Hver gruppe lager en dramatisering av diktet med utgangspunkt i deres tolkning av tittelen «Natten er dagens mor». Deretter fordeles roller og gruppene øver inn sin scene. Tittelen «Natten er dagens mor» skal være med som en replikk i scenen.

Vän! I förödelsens stund

Vän! I förödelsens stund, när ditt inre av mörker betäckes, När i ett avgrundsdyg minne och aning förgå,

Tanken famlar försagd bland skugggestalter och irrbloss, Hjärtat ej sucka kan, ögat ej gråta förmår;

När från din nattomtöcknade själ eldvingarne falla,

Och du till intet, med skräck, känner dig sjunka på nytt, Säg, vem räddar dig då?- Vem är den vänliga ängel, Som åt ditt inre ger ordning och skönhet igen,

Bygger på nytt din störtade värld, uppreser det fallna Altaret, tändande där flamman med prästerlig hand? Endast det mäktiga väsen, som först ur den eviga natten Kysste serafen till liv, solarna väckte till dans.

Endast det heliga Ord, som ropte åt världarna: "Bliven!" Och i vars levande kraft världarna röras ännu.

Därföre gläds, o vän, och sjung i bedrövelsens mörker: Natten är dagens mor, Kaos är granne med Gud.

<https://www.youtube.com/watch?v=cnhSIDHmU3s>

Anbefalt bruk av tid: 2 -4 skoletimer

Oppgave 2

Det naturalistiske dramaet

Elevene kan arbeide i grupper med fire elever.

Les handlingsreferatet fra stykket, og eventuelt vedlagte utdrag fra manus.

«Natten er dagens mor» er omtalt som et sosialrealistisk drama. Hvis man skulle plassere dramaet i en litteraturhistorisk epoke er det også nærliggende å sammenligne med naturalismen på slutten av 1800-tallet. Les om naturalismen:

<http://ndla.no/nb/node/126142?fag=27>

Skriv ned hvilke typiske naturalistiske trekk dere finner i «Natten er dagens mor»

Det naturalistiske dramaet eller romanen har ofte en tragisk utgang. Gruppene leser deretter utdrag 6 fra manus som er hentet fra slutten av stykket. Forestill dere en «happy ending» og lag en alternativ sluttscene med en optimistisk og positiv slutt. Gruppene øver inn sin sluttscene og viser for klassen.

Anbefalt bruk av tid: 2–4 skoletimer

Oppgave 3

Digital fortelling

Gruppearbeid med 3-4 personer

Norsk: Lag en digital fortelling eller en kortfilm over handlingsreferatet til Natten er dagens mor.

Eks: <http://www.youtube.com/watch?v=iMY2v2wdjLM>

Skriv et manus/storyboard basert på handlingsreferatet. Dere kan bruke fortellerstemme og eventuelt lage noen korte scener som dere filmer, og legger inn i den digitale fortellingen. Dere kan også ta egne bilder eller finne noe på nettet som illustrerer historien og legge til musikk og lyd. Hvis dere ikke har laget digital fortelling før kan dere bruke denne veiledningen: http://no.wikibooks.org/wiki/Hvordan_lage_en_digital_fortelling

Når fortellingene er ferdige vises de i klassen.

Anbefalt bruk av tid: dette er et større prosjekt som krever minst 6 skoletimer i tillegg til arbeid utenom skoletiden.

Foto: Wikimedia

Oppgave 4

Innledningsvis bør elevene lese vedlagte handlingsreferat av «Natten er dagens mor» og den korte biografien om Lars Norén (se lenke i innledning)

Instruksjon til oppgave:

«Natten er dagens mor» er delvis selvbiografisk og gjenspeiler forfatterens egen oppvekst. Stykket er et trist bilde av en dysfunksjonell familie der kjærligheten har dårlige kår. Mange kunstnere bruker erfaringsmateriale fra sitt eget liv som er så nært opp til virkeligheten at autentiske personer kan gjenkjennes i det kunstneriske uttrykket.

I de siste årene har det kommet flere selvbiografiske romaner. Man kan si at det er en litterær trend. Den mest kjente og omdiskuterte her i landet er "Min kamp", en seksbinds selvbiografisk roman skrevet av Karl Ove Knausgård. Det har vært stor debatt om hans bokprosjekt i media, bl.a. fordi flere personer i bøkene har følt seg brukt og delvis uthengt. Det som kjennetegner den biografiske romanen er at den refererer til, og forteller om virkelige hendelser og personer. Likevel vil den alltid ha noe av fiksjonen i seg fordi det er forfatterens subjektive tolkninger og opplevelser av disse hendelsene og personene det fortelles om. Forfatteren forteller historien ut fra sitt perspektiv, og samme hendelse kan oppleves og huskes helt annerledes for andre som var tilstede der og da. Det å skrive om levende, lett gjenkjennelige personer er følsomt. Mange har følt seg uthengt, misbrukt og blottlagt gjennom forfatterens personlige prosjekt.

Organiser en litterær debatt i klassen. Lag gjerne en paneldebatt der noen elever representerer et positivt syn på den biografiske romane, og forsvarer kunstnerens (forfatterens) frihet til å bruke sitt eget liv og erfaringer når de skriver skjønnlitterære bøker. Andre representerer et mer kritisk syn på den biografiske romanen og fremholder de egosentriske og navlebeskuende trekkene i sjangeren, i tillegg til den enkeltes rett til personvern. Som inspirasjon og støtte kan elevene i forkant av debatten kikke på disse innleggene i debatten rundt Knausgårds bokprosjekt.

<http://www.aftenposten.no/meninger/kommentatorer/okland/article3471175.ece> <http://www.dagbladet.no/2010/08/20/kultur/debatt/debattinnlegg/kronikk/kommentar/13034191/>

Anbefalt bruk av tid: 2 skoletimer

RELEVANTE KOMPETANSEMÅL I NORSKFAGET

Muntlige tekster

Vg1

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- mestre ulike muntlige roller i gruppesamtaler, foredrag, dramatiseringer, presentasjoner og framføringer.
- beskrivesamspeillet mellom muntlig og skriftlig språk, bilder, lyd og musikk, bevegelse.
- grafikk og design og vise sammenhengen mellom innhold, form og formål
- beskrive estetiske uttrykk i teater, film, musikkvideo, aviser og reklame og drøfte ulike funksjoner knyttet til språk og bilde

Vg2

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- analysere tekster i ulike sjangere for å kunne ta stilling til spørsmål tekstene tar opp og verdier de representerer
- skrive essay, litterære tolkninger og andre resonnerende tekster på bokmål og nynorsk, med utgangspunkt i litterære tekster og norsk tekst- og språkhistorie
- bruke ulike medier for å tolke og presentere tekster fra ulike tider

Vg3

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- sammenligne og vurdere tekster som overføres fra ett medium til et annet
- bruke kunnskap om tekst, sjanger og litterære virkemidler i egen skjønnlitterær skriving på bokmål og nynorsk

OPPGAVER SPESIELT EGNET FOR TEATERFAGENE

Før dere går i gang med oppgavene anbefaler jeg at klassen leser handlingsreferat i innledningen og vedlagte utdrag fra manus.

Oppgave 1

Monologarbeid

Elevene arbeider individuelt med denne oppgaven.

Alle i familien skriver dagbok. Elevene får tildelt en rolle fra «Natten er dagens mo» og skal skrive om en dag i familien ut fra hvordan han/hun tror rollefiguren har det. Deretter skal de fremføre dagboknotatet som en monolog.

Fordel rollene:

Martin: Far i familien. Han forsøker å drive et hotell som holder på å gå konkurs. Han er en «tørrlagt» alkoholiker som har sprukket, og drikker i smug. Han har dårlig samvittighet, men klarer ikke å la være å drikke.

Elin: Mor i familien. Hun har vært syk lenge, men har ikke våget å gå til legen med den stygge hosten sin. Hun mistenker at Martin har begynt å drikke igjen, og er bekymret for sønnene og særlig yngstemann David.

Georg: Eldste sønn i familien. Han har tatt mye ansvar i oppveksten. Georg er den som ofte ordner opp når moren og faren krangler, og når faren drikker. Han drømmer om et annet liv.

David: Yngste sønn i familien. Han er 16 år og drømmer om å bli musiker, men vet ikke helt hvordan. Han er usikker på seg selv og lei av at familien maser om at han må utdanne seg og jobbe. David frykter hva som kan skje hvis faren begynner å drikke igjen.

Oppgave 2

Familieidyll.

Arbeid med tekstutdrag fra "Natten er dagens mor" og rollebytte.

Klassen leser først handlingsreferat og vedlagte tekstutdrag 7 fra manus sammen. Se også videoklipp fra Norrbottenteaterns oppsetning fra 2011 som

inspirasjon: <https://www.youtube.com/watch?v=rCouw8fVWXk>

Del klassen i grupper på fire. Alle gruppene skal iscenesette tekstutdrag 7 fra manus. Halvparten av gruppene skal spille rollene slik de er skrevet i manus, og den andre halvparten skal gjøre en iscenesettelse med rollebytte, dvs. at rollene bytter kjønn. Elin tar Martins replikker og omvendt. David og Georg er søstre. Gruppene som spiller med rollebytte gjør bare de nødvendige forandringer i manus slik at det stemmer med kjønn. Elevene kan ellers bruke de sceniske virkemidlene og regigrep de måtte ønske.

Anbefalt bruk av tid: 2–4 skoletimer

Oppgave 3

«Natten er dagens mor» er et samarbeidsprosjekt mellom Riksteatret og Nationaltheatret.

Skriv en teateranmeldelse/forestillingsanalyse av Riksteatrets/ Nationaltheatrets oppsetting av «Natten er dagens mor»

Bruk programmet og teatrenes

nettsted: www.riksteatret.no www.nationaltheatret.no/

Innledningsvis må du ha med:

Presentasjon av stykket/oppsetningen:

- Navnet på stykket og dramatiker, regissør, skuespillere, scenograf evt. koreograf
- Kort om sjanger og handling
- Kort beskrivelse av oppsetningen både når det gjelder regi og scenografi.

Velg **ett** (1, 2 eller 3) av følgende elementer i forestillingen som du analyserer mer inngående i anmeldelsen

1. *Spillestil og skuespillerprestasjoner.*

- Ekspressivitet: stemmebruk, fysisk uttrykk, emosjonell temperatur
- Samspill: kontakten mellom skuespillerne, hvordan de bruker hverandre
- Rolletolkning: Var du enig med skuespillerne i fremstillingen av rollene?
- Konsentrasjon og scenisk tilstedeværelse/utstråling

2. Regi:

- Miljøskildring: tid og miljø
- Hva ønsker regissør å formidle: budskap/tema
- Spesielle regigrep (eks. Bruk av livekamera)
- Hvilken stemning ligger i forestillingen
- Rytme og tempo
- Personinstruksjon

3. Scenografi og bruk av sceniske virkemidler

- Video: bruk av video står sentralt i forestillingen som et regigrep og scenografisk element. Skuespillerne filmes live i rom vi ikke ser på scenen, og projiseres på vid- eoskjerm som henger over spillerommet som er skapt på scenen. Hva gir dette til din opplevelse av forestillingen? Hvordan påvirker dette fortellergrepet forestillingens dramaturgi? Hvilken funksjon har bruken av video for forestillingen som helhet.
- Hvordan er rommet utformet og hvordan påvirker dette din opplevelse og tolkning av forestillingen?
- Hvordan brukes lys, lyd og musikk som miljøskapende elementer
- Bruk av kostymer og farger
- Hvordan fungerer interiør og rekvisiter

Anbefalt bruk av tid: innleveringsarbeid

Relevante kompetansemål fra læreplan i følgende fag ved MDD Teaterproduksjon 1 og 2 og *Teaterensemble*

Skuespillerutvikling

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:

- bruke grunnleggende skuespillerteknikk med vekt på utvikling av kropp og stemme
- vise evne til å oppnå partnerkontakt
- bruke ulike typer tekster i arbeid med stemmetrening og formidling
- beherske grunnleggende skuespillerteknikk og skape et selvstendig uttrykk

Scenisk formidling

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:

- gjøre rede for bruk av ekspressivitet i skuespillerens uttrykk
- bruke ulike spillestiler i forhold til scenisk form
- eksperimentere med sceniske virkemidler i forhold til rolle og scenisk handling
- drøfte spillestil, virkemidler og tilnæringsmåter

Teaterteori og -analyse

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:

- analysere og tolke forestillinger og skrive teateranmeldelser

DEL 2 - VEDLEGG TIL OPPGAVENE

Vedlegg 1.1. til oppgave 1.b S.5

MARTIN

Nei, vi kan vel ha det litt fredelig her. Det er så sjelden vi har sjansen til å sitte og spise sammen uten en masse ansatte.

Plystrer «I Honolulu går man kledd som en zulu».*

Den sitter jo bra, den genseren. Georg sier ingenting. Han sitter bare der og tier. Holder du på med motorsykkelen din? Har du tenkt å selge den? Du kan vel få en hel del for den, så forsiktig som du har vært med den? Skal du ikke ha litt bacon, Elin?

ELIN

Jeg blir dårlig bare jeg ser det. Det er som om maten kryper inn i munnen av seg selv. Må du røyke ved bordet?

MARTIN

Nei, nei, for all del. Jeg kan stumpe den.

Pause.

Nå, hvordan føles det å være seksten år?

DAVID

Hva ...? Det vet jeg ikke.

ELIN

Ikke sitt og gyng på stolen.

MARTIN

Den sommeren jeg fylte seksten dro jeg til sjøs, på skoleskipet Falken – vi seilte til Kiel og Rotterdam og -

DAVID

Det var vel fint.

MARTIN

Nei, det var det ikke. Det var forferdelig. Jeg trodde jeg skulle dø flere ganger om ...
 Mange ganger var jeg så redd da jeg skulle klatre opp at jeg holdt på å drite på meg
 – men det fikk ikke hjelpe, det var bare å spy i lua. Nå kommer solen. Hvorfor sitter han
 bare der og stirrer på meg?

ELIN

Hvem?

MARTIN

Georg. Ser du ikke det? Han har sittet og glodde på meg hele tiden, som om jeg var
 spedalsk ... Kan du ikke si til ham at han skal la meg være i fred – Elin.

ELIN

Georg, hva er det?

Martin plystrer «Du gav mig din kyss, men var är ditt hjärta»*.

Georg?

MARTIN

Han har vært sånn i hele dag – først flyr han på David og nå er det min tur.

Pause.

Ja, da er det vel like greit at jeg tar av bordet igjen, hvis dere ikke skal ha noe ...

**Han begynner å ta av bordet. De stirrer på ham. Det gjør ham klossete, han setter
 serviset for hardt fra seg, gjør feil, er nervøs. Til slutt legger han feilaktig brillene
 fra seg på serveringsfatet og går rett på en stol når han skal bære det bort.**

**Deretter setter han seg igjen. Plystrer «Vad tar ni för valpen där i fönstret»*. Ser på
 dem. Blir rasende, reiser seg og går mot Georg som står lent mot oppvaskbenken.**

Gå ut i garasjen! Nå får det være nok!

GEORG

Det har du rett i.

MARTIN

Nettopp, ja. Nå går du herfra, skjønner du det?

Georg legger hånden over Martins ansikt og skyver ham helt bort til den motsatte veggen, presser ham ned mot gulvet og tvinger ham til å bli sittende der ved å holde hodet hans fast. Martin ser opp, fornedret, fortvilet.

Hva er det du gjør ...? Hva er du for en djevel?

GEORG

Du vet hva jeg er – du vet hvem jeg er!

MARTIN

Nei, det vet jeg ikke – jeg vet ikke hvem du er ...

GEORG

Eller hva, mamma?

MARTIN

Elin! Hvordan kan du la ham behandle meg på denne måten? Det er din far du løfter hånden mot!

ELIN

Har du begynt nå igjen?

MARTIN

Begynt med hva!

GEORG

Du har begynt å drikke igjen.

MARTIN

Nei, det har jeg ikke! Jeg har ikke rørt en dråpe på flere måneder! Ikke annet enn melk.

ELIN

Rolig.

Man ser det på deg.

MARTIN

Skriker.

Hva ser man?

ELIN

Alt, man ser det, Martin. Du kan ikke skjule noe.

MARTIN

Jeg har ikke drukket, sier jeg!

GEORG

Denne gangen skal du ikke ha deg en ny periode. Denne gangen skal du ikke drikke opp alle pengene!

MARTIN

Det er vel mine penger! Forresten har jeg gitt deg et hellig løfte, og det vet du, Elin ...

Vedlegg 1.2. til oppgave 1.b. S.5.

GEORG

Se på den fyren der. Ser du ikke at han er fullstendig verdiløs ...? Skjønner du ikke at han aldri kommer til å forandre seg ... se på ham, se på øynene hans ... La ham gå til helvete – hva har det med oss å gjøre?

Pause.

Jeg mener alvor, mamma – om du blir hos ham nå så går jeg rett ut av den døren der, og da kommer jeg aldri mer tilbake ... Da får han slå deg i hjel ... Jeg kan ikke gjøre mer ...

Jeg klarer ikke mer ... Jeg har vokst opp med den jævelen og aldri turt å ta hjem en kamerat eller jente fordi man aldri kunne vite når den der nevrotiske soperen ville komme krypende og skjemme en ut ... Mamma ... skjønner du?

MARTIN

Og det skal komme fra deg, som dreper alt levende rundt deg ...

GEORG

Her er det ingenting som lever.

MARTIN

Gå ut og se i bilen – full av massakrerte småfugler som ikke har gjort deg noe! Finnes det ingenting du er ansvarlig for?

Pause.

GEORG

Mamma, jeg vil ikke at du skal bli værende her.

ELIN

Hva vil du at jeg skal si?

GEORG

Skal du bli her eller ikke?

ELIN

Nei ... nei ... Det er klart jeg ikke skal det.

GEORG

Se bare på ham. Har du sett noe så ynkelig?

TEATRET

Vedlegg 2. til oppgave 1.c. s.6

GEORG

Den som ikke bidrar skal heller ikke ha noe. Eller hva? Den som ikke jobber kan ikke bare komme ned og tro at han kan ta hva faen han vil, sitte oppe og spise hele natten – hva er det for en jævla stil! Hvem tror du at du er?

DAVID

Det angår ikke deg, hvem jeg tror jeg er.

GEORG

Slå meg da, vær så god – slå meg i hjel ... sett i gang ... Jeg venter ... Sett i gang da!

DAVID

Det er ikke din kaffe.

GEORG

Er det ikke? Hver eneste jævla dråpe du drikker i dette huset har jeg vært med og jobbet for, mens du ligger og leser halve døgnet ... Men nå er det slutt på det, skjønner du – nå skal du begynne å jobbe, enten du vil eller ikke. Nå har vi fått nok.

DAVID

Jaså.

GEORG

Ja, det har vi – mamma også. Tror du meg ikke?

DAVID

Jeg tror at du tror det.

GEORG

Så kan jo du bare fortsette å plystre.

Setter ned koppen.

Vi får se hvem som plystrer sist, du eller jeg. Vi får vel se ... hvem hun velger.

DAVID

Men jeg hjelper jo til ... jeg gjør det, jeg gjør det ... jeg gjør det ... jeg gjør det.

GEORG

Ja, ja, du gjør alt – men kan ikke noe.

Pause.

Hvor i helvete har du fått den ideen fra, at du skal bli pianist – er det den homoen fra Stockholm som kommer hit og forer deg med disse fantasiene? Du som ikke engang klarer skolen – du er jo psykopatisk her inne.

Slår seg i hodet.

DAVID

Slå hardere, slå hardere.

GEORG

Hvis jeg får se deg med den gnålete femien en gang til – jeg advarer deg bare ... hvis jeg kommer over deg og den perverse typen når det er mørkt, da kommer du ikke til å vite hvor du skal gjøre av deg når jeg er ferdig med deg

Utdrag 2

ELIN

Vennlig.

Hvem leker du at du er i dag da?

DAVID

I dag, mamma, leker jeg at jeg er meg.

ELIN

Jeg vet ikke hvorfor du er sånn.

Pause.

DAVID

Vet du ikke det?

ELIN

Nei. Lille venn.

Pause.

Hva er det som er så skremmende ved det – å komme ut og være blant mennesker?

DAVID

Drittpreik. Hvilke mennesker. Hvor er de!

MARTIN

Snakk ikke om din mor på den måten der.

ELIN

Du kan ikke sitte sånn hele livet.

DAVID

Drittpreik.

ELIN

Det blir bare verst for deg selv.

DAVID

Ja, det er mulig. Drittpreik.

MARTIN

Hører du ikke hva jeg sier – du snakker ikke til din mor på den måten.

ELIN

Hva har du tenkt å bli?

DAVID

Hva sa du? Bli?

ELIN

Hva skal det bli av deg?

DAVID

Når da?

ELIN

Hva?

DAVID

Ingenting.

ELIN

David.

DAVID

Jeg vet ikke.

ELIN

Hva er det du ikke vet?

DAVID

Nei, det vet jeg heller ikke.

ELIN

Er det ikke på tide at du finner ut av det?

DAVID

Det har jeg gjort. Det hjalp ikke.

ELIN

Men hva vil du ha?

DAVID

En svart dressjakke.

ELIN

Det er vel noe du vil gjøre? Du kan jo ikke bare gå rundt sånn som dette dag og natt.

DAVID

Nettene kan jeg vel få bestemme over selv.

ELIN

Ikke sitt og vipp på stolen.

DAVID

Da er det like greit at jeg stikker, da.

ELIN

Hva?

DAVID

Det er vel like greit at jeg sier takk og farvel, og drar min vei.

ELIN

Bla, bla, bla. Og hvor skulle du dra?

DAVID

Det får du se. Jeg skal sende et kort.

ELIN

Du hadde ikke klart deg en eneste dag der ute i verden.

DAVID

Jaså, hvorfor ikke det? Det kan vel for faen ikke være verre der enn det er her.

ELIN

Det er fælt som du banner.

Vedlegg 3. til oppgave 1.e. S.6

ELIN

Det er deg jeg vil snakke om. Sett deg ned en stund.

DAVID

Jaså – jaha, hva er det nå da?

Går og spretter av brus korken.

Jeg vil ikke samle på korker lenger, hva faen skal jeg med dem? Må du det? Først måtte han snakke med meg og så må du snakke med meg. Jeg har ikke tid. Snakk da, for helvete!

Han står med ryggen mot en vegg, tar sats med fotsålene mot en annen vegg og klatrer sakte oppover slik at kroppen henger fri.

Se, moderen – se! Ser du ikke! Dette kan jeg ikke gjøre! Jeg kan ikke! Jeg kan ikke!

ELIN

Forsiktig, så du ikke slår deg.

DAVID

Men du ser jo ikke!

Drikker av flasken.

Bare se! Jeg hadde kunnet snurre rundt og lande på hendene! Vet du at jeg var raskest på skolen på 100 meter, jeg løp på 10,9.

ELIN

Jaså, hvor mye er det?

DAVID

Hopper ned.

Godt nok, moderen.

Løper mot henne og skyggebokser med henne. Elin stryker ham plutselig gjennom håret.

Au! Det gjør vondt!

ELIN

Vondt? Det kan det vel ikke gjøre?

DAVID

Men det gjør det! Du vet vel at jeg er hårsår ... Du husker vel da jeg skulle skifte side på skillen, at jeg ikke visste hvor jeg skulle gjøre av meg ... hvor jeg skulle gå. Nei, det husker du ikke. Dere skal ikke skilles? Skal dere det? Svar da, jeg vil vite det.

ELIN

Det vet jeg ikke.

Pause.

Ta én ting om gangen.

DAVID

Ja, gjør det.

Pause.

Likevel er det fælt. Hvis ikke du vet, hvem skal da vite? Var han sånn før jeg ble født?

ELIN

Han drakk ikke på den måten da.

DAVID

Men jeg liker ikke å rive vingene av sommerfuglen. Men liker ikke å være sommerfuglen som får vingene avrevet. I den setningen har subjektet sneket seg vekk.

ELIN

Hva snakker du om?

DAVID

Ja, hva snakker jeg om? Hva snakker jeg om?

ELIN

Hvorfor er du så rar?

DAVID

Æh, jeg er ikke rar. Jeg er ikke her. Det har jeg aldri vært. Jeg vil ikke bli lik ham.

ELIN

Du holder på å bli akkurat som din far.

DAVID

Ja, nemlig. Det er vel dit du vil sende meg ... Jeg kunne like gjerne vært Caryl Chessman. Det kunne like gjerne vært meg som satt der i dødscelle 2455 og ventet på at de skulle komme og hente meg og slepe meg inn i gasskammeret og binde meg fast ... så kunne du stå utenfor og titte inn gjennom hullet i døren og se kulene rulle ned i skålen og bli slått i stykker og så satt jeg der og forsøkte å puste inn luft til det ikke var ordentlig luft igjen, bare klorgass som trengte ned i lungene mine sånn at jeg ville kaste opp og siden skulle jeg synke ned i stolen og så kunne du komme inn og løsne lærremmene når de hadde luftet ut gassen. Du må være dum.

ELIN

Ja, kanskje jeg er det som har trodd på ham hver eneste gang han har lovet å slutte.

DAVID

Ja, det har jeg også. Er det ingenting som kan få dere til å skilles?

ELIN

Skulle du ønske det?

DAVID

Nei, hvorfor skulle jeg ønske det? Man vet hva man har, men aldri hva man får.

ELIN

Han hadde gått under.

DAVID

Men ikke du?

ELIN

Han er jo tross alt din far.

DAVID

Ja, det er jo det jeg sier. Så det at han drikker har ikke noe å gjøre med at det plutselig går dårlig med forretningene?

ELIN

Sier han det?

DAVID

Nei, han sier ingenting. Han sier at han ikke drikker.

ELIN

Du vet hvor snill han er – han er fantastisk når han ikke drikker.

DAVID

Fantastisk?

ELIN

Han er som et annet menneske. Jeg kan ikke tro at det er samme person.

DAVID

Er det det da?

ELIN

Det er derfor jeg ikke har turt å gi opp. Ellers hadde jeg kanskje gått for lenge siden ... Vi har forsøkt å holde sammen hjemmet for deres skyld, for deg og Georg ...

DAVID

Etter en lang pause.

Jeg er jævlig takknemlig, moderen. Vi har ikke hatt det kjedelig! Enten har han vært dritings og forsøkt å kaste seg ut fra taket, eller så har du ligget med oppskåret pulsåre i den store entreen når man kom hjem fra skolen ...

Vedlegg 4. til oppgave2. S.11

Tenner lampen. David sitter på sengen, holder i hånden hennes. Martin ligger og snorker med åpen munn.

Hva vil du?

DAVID

Jeg vet ikke.

ELIN

Hva er klokka ...? Hvorfor sover du ikke?

DAVID

Jeg skal bare si god natt. Han har ikke noe problem med søvnen.

ELIN

Vekker du meg midt på natten, for å si god natt?

DAVID

Ja visst. Se på ham da.

Legger noen duefjær eller dun på Martins munn. De blåser opp, kiler ham.

Pappa, pappa, våkn opp – vi skal dra til København.

ELIN

For helvete, ikke vekk ham.

DAVID

Se på ham da. Bare se på ham en eneste gang. Vær så snill.

ELIN

Det er ingenting å spøke med.

DAVID

Synes du ikke?

ELIN

Ikke for meg.

DAVID

Hvorfor ikke det?

ELIN

Usj, nei, jeg må snart stå opp igjen. Jeg må sove. Gå og legg deg nå.

Slukker lyset.

DAVID

Hvorfor det?

ELIN

God natt, David.

DAVID

Hva sa du?

ELIN

God natt, David.

DAVID

God natt?

ELIN

Ja.

DAVID

Ja visst, god natt, god natt.

Pause.

Jeg drikker ikke ... jeg elsker deg. Jeg trenger deg ... du må aldri gå fra meg.

Hermer etter Martin.

Elin, min lille venn, hva skal jeg gjøre hvis du går fra meg, vet du hva jeg gjør da – jeg går rett ut på gårdsplassen og henger meg i flaggstangen, hører du det ... Elin, Elin, elskede lille Elin – husker du ikke de løftene vi ga hverandre, se på bildet der borte på kommoden ... det er du og jeg, Elin, i alle fall jeg ...

Elin tenner lampen. David har satt Martin som en buktalerdukke på kneet sitt, kiler ham i øret med hans venstre lillefingernegl.

... som står der inne i kirken og lover at jeg skal elske deg til døden skiller oss ad ... Nei, nei, du må ikke måle hendene våre ... Vet du ikke det? Det betyr døden ... En av oss kommer til å dø.

ELIN

Legg ham ned.

DAVID

Nei, det gjør jeg ikke.

ELIN

Gå inn på rommet ditt!

DAVID

Nei, det gjør jeg ikke.

ELIN

Slipp ham!

DAVID

Ja, det gjør jeg.

Slipper Martin slik at han sklir ned på gulvet, reiser seg og går mot døren. Elin og David stirrer hatefullt på hverandre. Hun står opp, løfter Martin opp i sengen, går tilbake til sin egen seng, legger seg, drar kontakten ut av veggen. David blir stående.

Jeg går nå.

ELIN

Ja, gjør det.

DAVID

Nå er det slutt.

ELIN

Er det helt sikkert?

DAVID

Ja.

ELIN

Bra.

DAVID

Ha det.

Pause.

Mamma?

Pause.

Hva?

Pause.

Jeg går nå.

Pause.

Skal du ikke stoppe meg?

Hvisker.

Gi faen, da.

Vedlegg 5. til oppgave 2.s.16

MARTIN

Det ringer i telefonen inne på kontoret.

Nå ringer det også. La meg være i fred. **Går**

inn på kontoret.

Jeg har ikke tid til dere unger.

Hotellet, god morgen –

Nei, beklager, i dag har vi stengt for vareopptelling ... Men vi åpner igjen i morgen, klokken åtte ...

Jada, vi har alle rettigheter, ni gjesterom ... Flere spisesaler, noe for enhver smak ... Hva?

Et øyeblikk bare – kan jeg få notere?

Hvor mange?

Ja, i morgen kveld, utmerket, ett dobbeltrom og ett enkelt ...

Det skal vi ordne ... Da er dere hjertelig velkommen ... Tusen

takk ... Adjø, adjø.

DAVID

Jeg forstår at du må slikke folk i ræva, men må du gjøre det så velvillig – så ivrig? Jeg skrev en veldig god stil om Abraham – han som ofret sønnen sin – der jeg gjorde ham til servitør ... det ble veldig morsomt, jeg fikk seks minus.

MARTIN

Du burde kanskje bli dikter.

GEORG

Du burde kanskje bli noe, du også.

DAVID

I morgen skal de forresten gasse Chessman.

MARTIN

Har de ikke gasset det svinet ennå?

DAVID

Han er uskyldig. Hvorfor sier du det?

GEORG

Det er han sikkert – det er du også.

DAVID

I hva da?

MARTIN

Nå kommer Elin.

Elin kommer inn på kjøkkenet med en kaffekopp, to gaver, en sigarett i munnen.

ELIN

Får øye på rottefelleburet.

Jeg har jo sagt at dere ikke skal ta frem rotteburet flere ganger!

Tar det opp av bøtten.

Æsj! De lever jo fremdeles ...! David! Ta dem ut!

Holder buret ut fra kroppen.

Slipp dem ut i skogen.

GEORG

Hvor er skogen?

ELIN

Dere gjør aldri det der igjen!

DAVID

Tar buret, går ut, rister det som en maracas.

Carmen Miranda med partner.

MARTIN

Hei, elskling. På tide å komme ned nå?

ELIN

Hoster.

Har posten kommet?

MARTIN

Jeg synes virkelig at du skal gå til legen med den hosten.

GEORG

Irritert.

Ta med deg harkingen hans også.

MARTIN

Hvorfor sier du sånt? Jeg synes synd på mor, som har gått med den hosten så lenge

... Det er veldig irriterende. Det forstår du vel.

GEORG

Synes du synd på henne? Det var noe nytt.

MARTIN

Hva mener du?

ELIN

Holder opp kaffekoppen, ser ut gjennom vinduet. Duekurring høres.

David.

DAVID

Utenfor.

Ja.

ELIN

Har du vært ute og gått på asfalten i natt?

MARTIN

Det skal bli fint når vi får en ordentlig motorvei her ute ... Da blir det kanskje mer attraktivt for folk å kjøre denne veien.

ELIN

Ja, kanskje det.

David kommer inn.

Hva gjorde du med dem?

DAVID

Hjertemassasje.

MARTIN

Men da suser de vel bare forbi.

ELIN

Setter seg, tenner en sigarett.

Ja, det hadde jeg også gjort.

DAVID

Hva er det der?

Elin gir gavene til David. ELIN

Du har jo bursdag i dag.

DAVID

Ja visst, ja ... og da får man gaver.

MARTIN

Pakk opp og se.

DAVID

Hva er det?

GEORG

Ironisk.

Hva er det?

David åpner pakken – det er en diktsamling av Ekelöf, «Strountes»*, og en hvit T-skjorte.

DAVID

Så fint ... Takk skal dere ha – akkurat en sånn som jeg har.

MARTIN

Jaså, du har bursdag i dag ... lille David ... Ja, man hadde jo ikke trodd ...

Blir fylt av en plutselig innlevelse – eller sentimentalitet: grusomhetens hvileskjær.

... at man en dag skulle sitte her med to så fine gutter, eller hva, mor? Hva har vi egentlig gjort for å få det så bra? Ja, jeg sitter og tenker på hvordan vi hadde det den augustdagen i 39 da vi dro ut for å se etter hus ... Da hadde vi endelig fått din far til å kausjonere. Vi gikk rundt hele dagen og til slutt, utpå ettermiddagen, begynte føttene mine å protestere og jeg tenkte, nei, nå går jeg ikke ett steg til, nå får det være, nå drar vi inn igjen til byen til vår lille toroms leilighet i Skillinggränd og blir boende der ... men da sier Elin, nei, vi tar dette kvartalet også, og da vi kom rundt hjørnet så lå det der, det fineste lille huset jeg noensinne hadde sett, og jeg sa, dette kan vel aldri være til salgs – nei, sikkert ikke, sa du, men jeg er så tørst, tror du vi kan ringe på og be om et glass vann – nei, det kan du vel ikke gjøre, men det gjorde hun, og en dame åpnet døren og det første hun sa var: Kommer dere fra eiendomsmeglerbyrået allerede, og Elin lot som ingenting ... og hvordan det nå enn var, fredagen etter hadde vi kjøpt huset og begynt å flytte inn og jeg fikk en fridag og hjalp Elin med å henge opp gardiner ... Husker du da vi dro inn igjen til byen den kvelden, hvor lykkelige vi var?

GEORG

Du sitter ikke der og gråter?

MARTIN

Du var hos mormor.

GEORG

Har ikke du kjøpt noen gave?

MARTIN

Enda spakere.

Man vet jo aldri hva man skal gi ham. Han har jo alt man kan ønske seg.

Tar frem sin gamle, brune lommebok, plukker frem femti kroner.

Så, her får du en femtilapp sånn at du kan gå og kjøpe det du vil ha. Gratulerer med dagen, David.

DAVID

Takk, pappa. Tusen takk.

ELIN

Synes det er for mye penger, men sier ikke noe.

Hva er det for en bok?

DAVID

Det er en diktsamling.

ELIN

Det var jo den du ville ha.

GEORG

Jaså, du har bursdag i dag?

DAVID

Ja, det ser sånn ut ... Du har vel ikke kjøpt noe? Jeg holdt på å si: Så dum er du vel ikke?

GEORG

Selvsagt har jeg det.

Går ut.

DAVID

Næh.

ELIN

Det var vel snilt, David?

MARTIN

Ja ... nå begynner du visst å bli stor, David.

Pause. For seg selv.

Jeg lurer bare på hvordan det skal gå med deg.

DAVID

Det er sikkert en plate.

MARTIN

Man kan jo ikke unngå å uroe seg for hvordan det skal gå med ens barn.

DAVID

Det går nok bra.

MARTIN

Du forstår vel at vi uroer oss, mor og jeg.

DAVID

For hva da? Kan jeg ikke engang få feire bursdagen i fred?

GEORG

Kommer tilbake.

Ja, gratulerer med dagen.

DAVID

Til meg? Nei?

Blir veldig glad.

Takk, det trengte du ikke.

Åpner, plukker frem en bok.

Tusen takk.

MARTIN

Kan jeg få se?

ELIN

Tar den, ser på den.

Nå får du jo noen bøker.

MARTIN

Hva heter den?

Elin gir den til ham.

GEORG

Den heter «Forbryterske drifter»*.

MARTIN

«Forbryterske drifter»? Hvor er brillene mine?

GEORG

Den handler om to jødehomoer som drepte en liten gutt i USA, og som siden stappet kroppen inn i et avløpsrør, fordi de hadde forsøkt å vaske bort kuken hans med salpetersyre.

MARTIN

Jaså, de to ... hva var det de het? Het de ikke Leopold og et eller annet Loeb? Ja, det var en fæl historie. En fæl historie.

GEORG

Jeg vet da faen hva de het. Den håper jeg du lærer noe av.

DAVID

Takk skal du ha, Georg – takk, takk, takk, det er en gave jeg aldri kommer til å glemme.

ELIN

Hva skal du gjøre med duene dine, David?

DAVID

Hva sa du?

ELIN

Synes du ikke at de snart begynner å bli for mange? Det lukter så muggent når det er varmt.

MARTIN

Irritert.

Hva er det?

Boken har fylt David med skrekk – skjelvinger og matthetsfølelse, som senere skal komme tilbake uten at han forstår sammenhengen – umiddelbart forsøker han å fortrenge årsaken.

DAVID

Nei, det er ingenting ... det er ingenting, sier jeg.

ELIN

Du drikker altfor mye kaffe.

MARTIN

Ja, men det er vår egen feil ... Jeg husker hvordan mormor ga deg kaffe da du bare var ett år, da satt du på kneet hennes og slurpet i deg kaffe. Hun likte så godt deg.

DAVID

Det er ikke sant! Jævla drittpreik! Jeg holder det jo rent.

Martin plystrer «Wonderful, wonderful Copenhagen». ELIN

Har du noen glede av dem?

DAVID

Dritten forsvinner når det regner, fra taket, mener jeg.

ELIN

Det tordnet i natt.

MARTIN

I natt?

ELIN

Du gikk vel ikke å la deg som du sa at du skulle?

DAVID

Hva? Nei, i går gikk jeg og la meg i morges.

ELIN

Om du sliter med å få sove, kan du få en pille av Martin.

GEORG

Det hadde han ikke hatt, hvis han gjorde nytte for seg om dagene.

MARTIN

Du klarte ikke engang sove da du var en liten baby. Jeg måtte gå og bære på deg til langt på natt. Til slutt måtte vi ta deg med til sykehuset for å lære deg å sove.

GEORG

Har vi ikke noe annet å snakke om?

DAVID

Hvordan blir det med kaken?

MARTIN

Hvilken kake?

DAVID

Den ekle prinsessekaken?

MARTIN

Ekle! Den har du jo alltid likt så godt!

DAVID

Det gjør jeg ikke lenger.

ELIN

Det er klart at du liker prinsessekake, det har du jo alltid gjort.

Martin finner frem sigarettene sine og en lighter av gull.

ELIN

Hvor skal du?

Martin hadde tenkt seg inn i glassburet sitt.

Kan du aldri sette deg ned sammen med oss – må du alltid snike deg inn i en eller annen krok? Bli her nå. Hva er det som haster sånn?

